

АНОТАЦІЯ

Назва дисципліни / освітнього компонента	Специфіка інклюзивного навчання української мови та літератури
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література), Психологія
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити / 90годин
Вид підсумкового контролю з	залік
Мова викладання	українська
Викладач	Павлюк Н.П., канд. пед. наук, доцент кафедри української мови та славістики
CV викладача на сайті кафедри	https://drive.google.com/drive/folders/1c_0zx4w5X0FsUgjmzh9Bj6nWmgFTWYoA
E-mail викладача	nataliia.pavliuk@rshu.edu.ua

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування в здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних умінь щодо організації мовно-літературної освіти в умовах інклюзивного навчання, оволодіння методиками адаптації змісту навчання української мови та літератури для учнів з особливими освітніми потребами, а також розвиток професійної готовності майбутніх учителів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі.

Основні завдання дисципліни:

- ознайомлення здобувачів із теоретичними засадами інклюзивної освіти та нормативно-правовими основами її реалізації;
- формування уявлення про психолого-педагогічні особливості навчання учнів з особливими освітніми потребами;
- оволодіння методиками адаптації та модифікації навчального матеріалу з української мови та літератури;
- розвиток умінь добирати ефективні методи, форми й технології навчання в інклюзивному класі;

- формування навичок організації співпраці з асистентом учителя, психологом, батьками та іншими фахівцями;
- набуття досвіду використання інноваційних і цифрових технологій у процесі інклюзивного навчання.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади інклюзивної освіти

Тема 1. Інклюзивна освіта в сучасному освітньому просторі

Тема передбачає ознайомлення з концептуальними засадами інклюзивної освіти як одного з пріоритетних напрямів розвитку сучасної освітньої системи. Розглядається сутність інклюзивного підходу до навчання, його основні принципи — доступність, рівність освітніх можливостей, повага до індивідуальних особливостей кожного учня. Аналізуються міжнародні та українські тенденції впровадження інклюзивної освіти, а також роль учителя у створенні сприятливого освітнього середовища, що забезпечує повноцінну участь усіх учнів у навчальному процесі.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання

У межах теми розглядається законодавча база, що регулює організацію інклюзивного навчання в Україні. Аналізуються основні нормативні документи, які визначають права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття освіти та механізми забезпечення інклюзивного освітнього середовища. Особлива увага приділяється діяльності інклюзивно-ресурсних центрів, їх функціям у визначенні освітніх потреб дітей та наданні фахової підтримки педагогам і батькам.

Тема 3. Психолого-педагогічні особливості учнів з особливими освітніми потребами

Тема спрямована на вивчення психологічних і педагогічних характеристик учнів з різними видами особливих освітніх потреб. Розглядаються особливості їхнього пізнавального розвитку, мовлення, сприймання інформації та навчальної діяльності. Аналізуються педагогічні умови, що сприяють успішній адаптації таких учнів у шкільному середовищі, а також методичні підходи до організації навчання з урахуванням їхніх індивідуальних можливостей.

Тема 4. Інклюзивне освітнє середовище

У межах теми висвітлюються особливості створення інклюзивного освітнього середовища, що забезпечує доступність і комфортність навчання для всіх учнів. Розглядаються принципи організації освітнього простору, адаптації навчальних матеріалів і використання різних форм підтримки учнів з особливими освітніми потребами. Значна увага приділяється співпраці вчителя з асистентом учителя, психологом, батьками та іншими фахівцями, що сприяє ефективній організації навчального процесу й успішній соціалізації учнів.

Змістовий модуль 2. Методика навчання української мови та літератури в умовах інклюзії

Тема 5. Особливості викладання української мови в інклюзивному класі

Тема передбачає розгляд методичних підходів до навчання української мови учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища. Аналізуються особливості формування мовних і мовленнєвих умінь у таких учнів, а також способи адаптації навчальних завдань і вправ відповідно до їхніх індивідуальних можливостей. Особлива увага приділяється використанню диференційованих завдань, наочності, інтерактивних методів і підтримувальних стратегій, що сприяють успішному засвоєнню мовного матеріалу.

Тема 6. Методика навчання української літератури в інклюзивному середовищі

У межах теми розглядаються особливості організації роботи з художнім текстом у класі, де навчаються учні з різними освітніми потребами. Аналізуються методичні підходи до адаптації літературного матеріалу, використання візуальних засобів, мультимедійних ресурсів та інтерактивних методів навчання. Особлива увага приділяється формуванню читацької компетентності, розвитку емоційно-ціннісного сприйняття літературних творів та створенню умов для активного залучення всіх учнів до процесу аналізу художнього тексту.

Тема 7. Адаптація та модифікація навчального матеріалу

Тема присвячена вивченню принципів адаптації та модифікації змісту навчання української мови та літератури для учнів з особливими освітніми потребами. Розглядаються способи добору навчальних матеріалів, що відповідають індивідуальним можливостям і рівню підготовки учнів. Аналізуються методи спрощення текстів, зміни обсягу або складності завдань, використання додаткових пояснень і візуальної підтримки. Особлива увага приділяється індивідуалізації навчальної діяльності та створенню умов для успішного засвоєння навчального матеріалу.

Тема 8. Індивідуальна освітня траєкторія учня

У межах теми розглядаються принципи організації індивідуальної освітньої траєкторії учнів з особливими освітніми потребами. Аналізується роль індивідуальної програми розвитку у плануванні навчальної діяльності, визначенні освітніх цілей та способів їх досягнення. Особлива увага приділяється питанням диференційованого підходу до навчання, організації підтримки учнів у процесі опанування мовно-літературного матеріалу, а також особливостям оцінювання навчальних досягнень з урахуванням індивідуальних можливостей кожного учня.

Змістовий модуль 3. Технології та практики інклюзивного навчання

Тема 9. Інтерактивні методи навчання в інклюзивному класі

Тема передбачає розгляд можливостей використання інтерактивних методів навчання у процесі викладання української мови та літератури в умовах інклюзивного класу. Аналізуються способи організації спільної діяльності учнів, зокрема робота в малих групах, парні форми взаємодії, виконання диференційованих завдань. Особлива увага приділяється використанню наочних матеріалів, ігрових методів і комунікативних вправ, що сприяють активізації пізнавальної діяльності, розвитку мовлення та формуванню позитивної взаємодії між учнями.

Тема 10. Використання цифрових технологій в інклюзивному навчанні

У межах теми розглядаються можливості використання цифрових технологій та онлайн-ресурсів для підтримки навчання учнів з особливими освітніми потребами. Аналізуються освітні платформи, мультимедійні матеріали, інтерактивні сервіси та електронні навчальні ресурси, що сприяють доступності та індивідуалізації освітнього процесу. Особлива увага приділяється використанню цифрових інструментів для візуалізації навчального матеріалу, організації інтерактивних вправ та підвищення мотивації учнів до навчання.

Тема 11. Командна взаємодія в інклюзивному освітньому процесі

Тема присвячена організації ефективної співпраці всіх учасників інклюзивного освітнього процесу. Розглядаються особливості взаємодії вчителя з асистентом учителя, практичним психологом, логопедом, соціальним педагогом та батьками учнів. Аналізуються принципи командної роботи, спільного планування навчальної діяльності та координації педагогічної підтримки, що забезпечує створення сприятливих умов для навчання й розвитку учнів з особливими освітніми потребами.

Тема 12. Проєктування інклюзивного уроку української мови та літератури

У межах теми розглядаються методичні засади планування уроку української мови та літератури в інклюзивному класі. Аналізуються принципи добору методів, форм і засобів навчання з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей учнів. Особлива увага приділяється створенню доступних навчальних матеріалів, використанню диференційованих і адаптованих завдань, а також організації навчальної діяльності, що забезпечує активну участь усіх учнів у процесі навчання.